

ภาคผนวก

โครงการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

(แมลงเศรษฐกิจ : ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด ครั้ง)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หลักการดำเนินงานของแปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
เป้าหมายแปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด ครั้ง) จำนวน 51 แปลง

ปี	จังหวัด	อำเภอ	ชนิดสินค้า	จำแนกขนาด แปลง (Size) /จำนวนสมาชิก
2565	นครศรีธรรมราช	ทุ่งสง (ต.ควนกรด)	ผึ้งโพรง	M (53 ราย)
	พังงา	ทับปุด	ผึ้งโพรง	S (14 ราย)
	พัทลุง	ป่าบอน (หมู่ 8 ต.หนองธง)	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	พัทลุง	ป่าบอน (ต.ป่าบอน)	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	ระนอง	กะเปอร์	ผึ้งโพรง	M (58 ราย)
	สงขลา	หาดใหญ่	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	เพชรบุรี	แก่งกระจาน	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	สุราษฎร์ธานี	ท่าชนะ	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	นราธิวาส	เมืองนราธิวาส	ชันโรง	S (29 ราย)
	สงขลา	จะนะ	ชันโรง	M (57 ราย)
	สมุทรปราการ	พระประแดง	ชันโรง	S (36 ราย)
	เลย	ปากชม	จิ้งหรีด	M (53 ราย)
	ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย	จิ้งหรีด	S (35 ราย)
2566	สงขลา	รัตภูมิ	ชันโรง	S (30 ราย)
	กระบี่	อ่าวลึก	ชันโรง	S (30 ราย)
	นครศรีธรรมราช	ร่อนพิบูลย์	ผึ้งโพรง	S (50 ราย)
	นครศรีธรรมราช	ชะอวด	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	นครศรีธรรมราช	ทุ่งสง (ต.หนองหงส์)	ผึ้งโพรง	S (35 ราย)
	ประจวบคีรีขันธ์	บางสะพาน	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	พะเยา	แม่ใจ	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	พังงา	เกาะยาว	ผึ้งโพรง	S (45 ราย)
	พังงา	คุระบุรี	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	พังงา	ท้ายเหมือง	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	พัทลุง	ศรีบรรพต	ผึ้งโพรง	S (32 ราย)
	พัทลุง	ป่าบอน (หมู่ 2 ต.หนองธง)	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	เชียงราย	แม่ฟ้าหลวง	ผึ้งโพรง	S (43 ราย)
	กระบี่	เขาพนม	ผึ้งโพรง	S (37 ราย)
	กระบี่	ลำทับ	ผึ้งโพรง	S (30 ราย)
	เชียงใหม่	สันกำแพง	จิ้งหรีด	M (70 ราย)
	ขอนแก่น	หนองสองห้อง	จิ้งหรีด	M (51 ราย)
	ขอนแก่น	พล	จิ้งหรีด	S (30 ราย)
	สุรินทร์	เมืองสุรินทร์	จิ้งหรีด	S (30 ราย)
	เลย	เชียงคาน	จิ้งหรีด	S (30 ราย)

ปี	จังหวัด	อำเภอ	ชนิดสินค้า	จำแนกขนาด แปลง (Size) /จำนวนสมาชิก
2567	พะเยา	เชียงคำ	ผึ่งโพรง	S (30 ราย)
	กระบี่	อ่าวลึก	ผึ่งโพรง	S (32 ราย)
	ตรัง	ย่านตาขาว	ผึ่งโพรง	S (30 ราย)
	บึงกาฬ	เมืองบึงกาฬ	ผึ่งโพรง	S (30 ราย)
	บึงกาฬ	เซกา (ต.น้ำจั้น)	ผึ่งโพรง	S (39 ราย)
	บึงกาฬ	เซกา (ต.บ้านต๋อง)	ผึ่งโพรง	S (30 ราย)
	บึงกาฬ	ศรีวิไล	ผึ่งโพรง	S (34 ราย)
	พังงา	ท้ายเหมือง	ผึ่งโพรง	S (30 ราย)
	พังงา	เกาะยาว	ผึ่งโพรง	S (30 ราย)
	พังงา	ตะกั่วทุ่ง	ผึ่งโพรง	S (30 ราย)
	นครศรีธรรมราช	ทุ่งสง (ต.เขาโร)	ผึ่งโพรง	S (45 ราย)
	นครศรีธรรมราช	พระพรหม	ผึ่งโพรง	M (66 ราย)
	สุราษฎร์ธานี	ดอนสัก	ผึ่งโพรง	S (36 ราย)
	สงขลา	หาดใหญ่	ชั้นโรง	S (36 ราย)
	กระบี่	เมืองกระบี่	ชั้นโรง	S (35 ราย)
	กระบี่	เกาะลันตา	ชั้นโรง	S (30 ราย)
	นราธิวาส	ระแงะ	ชั้นโรง	S (27 ราย)
	ลำปาง	สบปราบ	ครึ่ง	S (30 ราย)
รวมทั้งสิ้น จำนวน 51 แปลง				

กรมส่งเสริมการเกษตรยังคงมีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2567 ต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งในขณะนี้โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้ดำเนินการมาถึงปีที่ 9 แล้ว จึงมีการจำแนกประเภทแปลงใหญ่ไว้ตามปี พ.ศ. อย่างชัดเจน ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 และ 2567 ตามลำดับ

สำหรับแปลง ปี 2567 นั้น เป็นแปลงใหม่ที่มีการรวมกลุ่มการผลิต การตลาด และจะต้องขอความเห็นชอบ และรับรองแปลงจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SC) เพื่อแจ้งผลการรับรองให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบผลการพิจารณา พร้อมทั้ง แจ้งกรมส่งเสริมการเกษตรทราบ เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป

นอกจากนี้แปลงใหญ่ได้มีการจำแนกขนาด (size) ของแปลงตามจำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลง ดังนี้

- (1) size S คือ มีสมาชิกลดกว่า 51 ราย
- (2) size M คือ มีสมาชิกเท่ากับ 51 – 70 ราย
- (3) size L คือ มีสมาชิกเท่ากับ 71 – 100 ราย
- (4) size XL คือ มีสมาชิกมากกว่า 100 รายขึ้นไป

การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาแปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจในแต่ละปี มีดังนี้

โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เป็นโครงการที่มีการบูรณาการการทำงานจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งผลให้ในแปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจใน 1 แปลง มีกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหลายหน่วยงาน สำหรับกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร มีสาระสำคัญที่จังหวัด/อำเภอควรดำเนินการดังนี้

กิจกรรม	แปลง ปี 2565	แปลง ปี 2566	แปลง ปี 2567
	จุดเน้น : การพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงการตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม	จุดเน้น : การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม การเชื่อมโยงการตลาด	จุดเน้น : การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตพัฒนา ศักยภาพเกษตรกรความ เข้มแข็งของกลุ่ม การเชื่อมโยงตลาด
1. การเตรียมการ			จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อกำหนด เป้าหมายการพัฒนาของ กลุ่มตามการบริหารจัดการ รูปแบบแปลงใหญ่ 5 ด้าน
2. การวิเคราะห์จัดทำแผน	จัดเวทีวิเคราะห์จัดทำแผน รายแปลงจัดทำแผนธุรกิจ ปรับปรุงข้อมูล	จัดเวทีวิเคราะห์จัดทำแผน และปรับปรุงข้อมูล	จัดเวทีวิเคราะห์จัดทำแผน เน้นด้านการลดต้นทุนการผลิตเพิ่มผลผลิต
3. การถ่ายทอดความรู้	ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร และบริหารจัดการเน้นการ พัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยง ตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม	ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตการบริหารจัดการกลุ่ม และเชื่อมโยงตลาด	ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร ด้านการลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนการรวมกลุ่ม และเชื่อมโยงการตลาด
4. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร/ สนับสนุนปัจจัย/วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้	สนับสนุนวัสดุเพื่อเพิ่มมูลค่า/ แปรรูป	สนับสนุนวัสดุเพื่อเพิ่มมูลค่า/ แปรรูป	-
5. ส่งเสริมการจัดทำแปลง เรียนรู้	-	-	เพื่อทดสอบหรือสาธิต เทคโนโลยีที่เกษตรกร สนใจหรือต้องการให้ เกษตรกรพัฒนา

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน มีดังนี้

1. แปลงปี 2565 (แปลงปีที่ 3)

กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์จัดทำแผน (เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม)

1.1 การวิเคราะห์จัดทำแผนรายแปลงจัดทำแผนธุรกิจ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือ สำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแผนพัฒนารายแปลงในปีที่ 3 โดยใช้ข้อมูล แผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม 2) การพัฒนา การผลิต 3) การพัฒนาด้านการตลาด 4) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กร 5) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการประเมินของสมาชิก เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

2) จัดทำแผนธุรกิจซึ่งครอบคลุมแผนการผลิตและแผนการตลาดของแมลงเศรษฐกิจตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนด โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ตัวสินค้า (ผลผลิต) กลุ่มลูกค้า จุดแข็งจุดอ่อนของกิจการ นโยบายการตลาด กระบวนการผลิต ฯลฯ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

3) เก็บข้อมูลแปลงก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ เช่น ข้อมูลต้นทุนการผลิต ข้อมูลการผลิตต่อไร่/บ่อ (รายปี และเฉลี่ย) ผลตอบแทน เป็นต้น รวมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงาน

4) จัดทำแผนรายแปลงและแผนธุรกิจส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร

กิจกรรมที่ 2 การถ่ายทอดความรู้ (เน้นการพัฒนาคุณภาพ การเชื่อมโยงตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม)

2.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การเชื่อมโยงการตลาด ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยเน้นการบริหารจัดการร่วมกัน ร่วมกันผลิต และร่วมกันจำหน่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับราคา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

กิจกรรมที่ 3 เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร/สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้

3.1 สร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) นำผลสรุปที่ได้ในการกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลผลิตของแปลงได้ทั้งก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยนำผลสรุปจากข้อ 1.1 มาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป เพื่อกำหนดวิธีการและรูปแบบของการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าสินค้าของแปลง ตัวอย่างการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป เช่น

- การเพิ่มมูลค่าก่อนเก็บเกี่ยว ได้แก่ การจัดการดูแลให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นต้น
- การเพิ่มมูลค่าหลังเก็บเกี่ยว ได้แก่ การทำบรรจุภัณฑ์ การแปรรูป การใช้วัสดุที่จำเป็นต่าง ๆ

ในการแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ เป็นต้น

2) สร้างความเข้าใจและการรับรู้ให้กับสมาชิก โดยการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูปให้ผลผลิตได้ตามความต้องการร่วมกันจากผลการวิเคราะห์และสามารถนำมาปฏิบัติได้

2. แปลง ปี 2566 (แปลงปีที่ 2)

กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์จัดทำแผน (การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม การเชื่อมโยงตลาด)

1.1 การวิเคราะห์จัดทำแผนรายแปลงและจัดทำแผนธุรกิจ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแผนพัฒนารายแปลงในปีที่ 2 โดยใช้ข้อมูลแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม 2) การพัฒนาการผลิต 3) การพัฒนาด้านการตลาด 4) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กร 5) ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการประเมินของสมาชิก เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ

2) จัดทำแผนธุรกิจซึ่งครอบคลุมแผนการผลิตและแผนการตลาดตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนด โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ตัวสินค้า (ผลผลิต) กลุ่มลูกค้า จุดแข็งจุดอ่อนของกิจการ นโยบายการตลาด กระบวนการผลิต ฯลฯ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

3) เก็บข้อมูลแปลงก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ เช่น ข้อมูลต้นทุนการผลิต ข้อมูลการผลิตต่อไร่/บ่อ (รายปี และเฉลี่ย) ผลตอบแทน เป็นต้น รวมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงาน

4) สรุปผลข้อมูลแผนรายแปลงและแผนธุรกิจส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร

กิจกรรมที่ 2 การถ่ายทอดความรู้ (การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การบริหารจัดการกลุ่ม การเชื่อมโยงตลาด)

2.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในด้านเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การเชื่อมโยงการตลาด การบริหารจัดการกลุ่ม ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ

การผลิต โดยเน้นการผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด การดูแลสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับราคา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการบริหารจัดการกลุ่ม อัจฉริยภาพการร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร (เช่น การจัดการแมลงเศรษฐกิจ เป็นต้น) และที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะเป็นบรรยายหรือฝึกปฏิบัติควบคู่กับการศึกษาดูงาน จากแปลงตัวอย่างเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการกลุ่ม

2.2 สนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานในรูปแบบแปลงใหญ่ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยการจัดเวทีพบปะระหว่างผู้ผลิตและผู้ประกอบการ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดในพื้นที่ โดยการบูรณาการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้ทุกภาคส่วน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งด้านการผลิตและการตลาด ส่งผลให้เกิดการเจรจาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าได้ในอนาคต

กิจกรรมที่ 3 เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร/สนับสนุนปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้

3.1 สร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) นำผลสรุปที่ได้ในการกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลผลิตของแปลงได้ทั้งก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มมูลค่า โดยนำผลสรุปจากข้อ 1.1 มาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป เพื่อกำหนดวิธีการ และรูปแบบของการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าสินค้าของแปลง ตัวอย่างการสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป เช่น

- การเพิ่มมูลค่าก่อนเก็บเกี่ยว ได้แก่ การจัดการดูแลให้ผลผลิตมีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นต้น
- การเพิ่มมูลค่าหลังเก็บเกี่ยว ได้แก่ การทำบรรจุภัณฑ์ การแปรรูป การใช้วัสดุที่จำเป็นต่าง ๆ

ในการแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ เป็นต้น

2) สร้างความเข้าใจและการรับรู้ให้กับสมาชิก โดยการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม/แปรรูป ให้ผลผลิตได้ตามความต้องการร่วมกันจากผลการวิเคราะห์และสามารถนำมาปฏิบัติได้

3. แปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจ ปี 2567 (แปลงปีที่ 1)

กิจกรรมที่ 1 การเตรียมการ (การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต พัฒนาศักยภาพเกษตรกร ความเข้มแข็งของกลุ่ม การเชื่อมโยงตลาด)

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแผนรายแปลง ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) จัดเวทีวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาและแผนพัฒนารายแปลง โดยจัดทำข้อมูล แผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) ประกอบการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม 2) การพัฒนาการผลิต 3) การพัฒนาด้านการตลาด 4) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/องค์กร 5) ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการประเมินของสมาชิก เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 5 ด้าน ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพ การตลาด และการบริหารจัดการ มาประกอบการวิเคราะห์และกำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาแปลง

2) เก็บข้อมูลแปลงก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ เช่น ข้อมูลต้นทุนการผลิต ข้อมูลการผลิตต่อไร่/บ่อ (รายปี และเฉลี่ย) ผลตอบแทน เป็นต้น รวมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงาน

3) สรุปผลข้อมูลแผนรายแปลงและแผนธุรกิจส่งให้กรมส่งเสริมการเกษตร

กิจกรรมที่ 2 การถ่ายทอดความรู้ (การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต พัฒนาศักยภาพเกษตรกร ความเข้มแข็งของกลุ่ม การเชื่อมโยงตลาด)

2.1 ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านการลดต้นทุนการผลิต /เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยจัดอบรมถ่ายทอดความรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร และที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะเป็น

ภาคบรรยายหรือฝึกปฏิบัติควบคู่กับการศึกษาดูงานจากแปลงตัวอย่างเพื่อให้เกิดการนำมาประยุกต์ใช้ในการลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

2.2 การสนับสนุนการรวมกลุ่ม มีการบริหารจัดการร่วมกัน ร่วมกันผลิต และร่วมกันจำหน่าย มีตลาดรองรับแน่นอน โดยใช้แนวทางการพัฒนา Smart Group ของกรมส่งเสริมการเกษตร

2.3 ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรด้านการตลาดและเชื่อมโยงการตลาด

กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้

3.1 ส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) คัดเลือกพื้นที่ที่จะจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจตามโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1.1) เป็นแปลงที่มีศักยภาพและความพร้อม

1.2) พื้นที่ควรมีขนาดพอเหมาะ

1.3) ควรอยู่ในบริเวณที่มีการผลิตของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่เพื่อที่จะสามารถให้เกษตรกรในพื้นที่แปลงใหญ่มาศึกษาดูงานในพื้นที่ได้

1.4) อยู่ใกล้ถนน หรือพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก ผู้คนผ่านไปมาสามารถมองเห็นได้ง่าย

1.5) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่มีความพร้อม ขยันหมั่นเพียร เสียสละ สามารถเป็นวิทยากรอบรมได้เป็นอย่างดีและ/หรือขยายผลความสำเร็จต่อไปยังเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6) มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดในการดำเนินการตลอดจนคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

2) ดำเนินการจัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจตามโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ดังนี้

2.1) จัดทำแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแมลงเศรษฐกิจโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อใช้เป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกแปลงใหญ่ในพื้นที่ โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับจัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เช่น ค่ากล่อง ค่าพันธุ์ ฯลฯ ค่าวัสดุสำนักงานหรืออื่น ๆ ที่มีความจำเป็นในการจัดทำแปลง โดยให้เน้นหนักในเรื่องการลดต้นทุนการผลิตและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตามผลการวิเคราะห์จากกิจกรรมข้อ 1.1

2.2) จัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ ขนาด 1 เมตร x 1.5 เมตร ปราบกฏรายละเอียด ประกอบด้วยชื่อเจ้าของสวน ที่ตั้งแปลง และชื่อแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่แมลงเศรษฐกิจ เช่น แปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผึ้งพันธุ์ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แมลงเศรษฐกิจ) จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

3) จัดทำข้อมูลแปลงเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพแมลงเศรษฐกิจ โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

๑. ตัวอย่างปัจจัย/วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และวัสดุในการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร

- แปลงใหญ่ฝั่งพันธุ์ เช่น ครอบงวนพันควัน เหล็กกักรัง หมวกกันนึ่งต้อย แผ่นรังเทียม น้ำตาลทราย เกสรนางพญาสายพันธุ์ดี พันธุ์ผึ้ง กล่องเลี้ยง กล่องแยกขยาย ขาดังรัง ถังสแตนเลส มีดสแตนเลส ที่กรองน้ำฝั่งสแตนเลส ถาดสแตนเลส ภาชนะบรรจุ ฉลาก/สติ๊กเกอร์ ผ่ากรอง เป็นต้น
- แปลงใหญ่ฝั่งโพรง เช่น ครอบงวนพันควัน เหล็กกักรัง หมวกกันนึ่งต้อย กล่องเลี้ยง ขาดังรัง ถังสแตนเลส มีดสแตนเลส ที่กรองน้ำฝั่งสแตนเลส ภาชนะบรรจุ ฉลาก/สติ๊กเกอร์ ผ่ากรอง เป็นต้น
- แปลงใหญ่ชั้นโรง เช่น กล่องเลี้ยง ขาดังรัง เหล็กกักรัง พันธุ์ชั้นโรง ถังสแตนเลส มีดสแตนเลส ที่กรองน้ำฝั่งสแตนเลส ภาชนะบรรจุ ฉลาก/สติ๊กเกอร์ ผ่ากรอง อุปกรณ์เก็บน้ำฝั่งและพรอพอลิส เป็นต้น
- แปลงใหญ่จิ้งหรีด เช่น กล่องเลี้ยงจิ้งหรีด อาหารสำหรับเลี้ยงจิ้งหรีด แฉงไข่ ที่ให้อาหารและน้ำจิ้งหรีด กะละมังอลูมิเนียม หม้อ ถังน้ำ มุ้งตาข่าย สแลน เป็นต้น
- แปลงใหญ่ครั้ง เช่น พันธุ์ครั้ง วัสดุสำหรับห่อพันธุ์ครั้ง อุปกรณ์ตัดแต่งกิ่งไม้เลี้ยงครั้ง เป็นต้น

๒. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มผึ้ง (GAP) มีข้อกำหนดวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด
ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม	- ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของวัตถุพิษจากการทำเกษตรกรรม และโรงงานอุตสาหกรรม
การจัดการภายในฟาร์มผึ้ง	- แบ่งพื้นที่เก็บสารเคมี และยาปฏิชีวนะแยกเป็นสัดส่วนออกจากพื้นที่เก็บผลผลิตและอุปกรณ์เลี้ยงผึ้ง - เก็บภาชนะบรรจุสารเคมีและยาปฏิชีวนะต้องมีฉลากติดไว้ชัดเจน
การจัดการเลี้ยงผึ้งช่วงก่อนฤดูดอกไม้บาน	- มีการควบคุมความสมดุลในรังผึ้ง
การจัดการเลี้ยงผึ้งช่วงฤดูดอกไม้บาน	- สลัดน้ำผึ้งหัวคอนออก ก่อนที่จะมีการสลัดน้ำผึ้งจากดอกไม้หลักครั้งแรก
การจัดการผลผลิต	- ผลผลิตแต่ละชนิด จะเก็บอย่างเหมาะสมในภาชนะที่มีความปลอดภัยกับผู้บริโภค และระบุ สถานที่ วันเดือนปีที่ผลิต
การจัดการเลี้ยงผึ้งช่วงหลังฤดูดอกไม้บาน	- มีการควบคุมความสมดุลในรังผึ้ง
การจัดการสุขภาพผึ้ง	- ต้องมีการควบคุม ป้องกัน และกำจัดโรคและไรศัตรูผึ้งอย่างมีประสิทธิภาพ
การใช้สารเคมีและยากับผึ้งในฟาร์ม	- มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สารเคมีและยา ต้องใช้สารเคมีที่ทางราชการกำหนด
การบันทึกข้อมูล	- มีการบันทึกข้อมูลประจำฟาร์ม ข้อมูลสารเคมี และยาที่ใช้ในฟาร์ม
การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	- มีการจัดการวัสดุเหลือใช้จากการเลี้ยงผึ้ง เช่น รวงผึ้ง เก่า น้ำเสีย การเก็บรักษาสารเคมีที่เหมาะสม

๓. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มจิ้งหรีด (GAP) มีข้อกำหนดวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ข้อกำหนด		เกณฑ์ที่กำหนด
องค์ประกอบฟาร์ม	ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม	- ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของวัตถุพิษจากการทำเกษตรกรรม และโรงงานอุตสาหกรรม
	ผัง และลักษณะฟาร์ม	- พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเหมาะสมในการเลี้ยงจิ้งหรีด ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของจิ้งหรีดและสิ่งแวดล้อม มีวัสดุล้อมรอบพื้นที่เลี้ยง - วางผังฟาร์มที่ดีเป็นสัดส่วนชัดเจน เช่น บริเวณเลี้ยง ที่เก็บอาหาร ที่เก็บอุปกรณ์ สิ่งปลูกสร้าง ที่พักอาศัย
	โรงเรือน	- สร้างด้วยวัสดุคงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาดบำรุงรักษา ระบายอากาศได้ดี ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนและจิ้งหรีด ป้องกันศัตรูจิ้งหรีดได้
	บ่อเลี้ยง	- ทำจากวัสดุที่แข็งแรง ทนทาน ง่ายต่อการบำรุงรักษา ทำความสะอาด
การจัดการฟาร์ม	คู่มือการปฏิบัติงานประจำฟาร์ม	- มีคู่มือการปฏิบัติงานแสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง การจัดการอาหารและน้ำ การทำความสะอาดและบำรุงรักษา การจัดการด้านสุขภาพจิ้งหรีด การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และแบบบันทึกข้อมูล
	การจัดการจิ้งหรีด	- คัดเลือกพันธุ์จิ้งหรีดที่มีคุณภาพ - มีการเตรียมบ่อเลี้ยงจิ้งหรีด - ใช้วัสดุหลบซ่อนที่สะอาด ไม่ก่อให้เกิดโรค - ภาชนะและวัสดุรองไข่ต้องสะอาด ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อจิ้งหรีดและผู้บริโภค - จัดการเก็บจิ้งหรีดเพื่อจำหน่ายไม่ให้ปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
	การจัดการอาหารและน้ำสำหรับจิ้งหรีด	- อาหารสำหรับเลี้ยงจิ้งหรีดต้องไม่เสื่อมคุณภาพและไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิ้งหรีด - แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มเป็นน้ำที่สะอาด ไม่ปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตราย - มีสถานที่เก็บอาหารจิ้งหรีดที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพของอาหารจิ้งหรีดได้
	บุคลากร	- ต้องมีความรู้และได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เลี้ยงจิ้งหรีดได้อย่างถูกต้อง - มีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีและได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี
	การทำความสะอาดและบำรุงรักษา	- โรงเรือน และอุปกรณ์ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีการบำรุงรักษา โรงเรือนและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อจิ้งหรีดและผู้ปฏิบัติงาน - ใช้สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ และใช้ตามคำแนะนำบนฉลาก
สุขภาพสัตว์	การป้องกันและควบคุมโรค - มีการป้องกันและฆ่าเชื้ออุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้า-ออกจากฟาร์ม รวมทั้งมีการบันทึกการผ่านเข้า-ออกของบุคคลภายนอกที่ตรวจสอบได้ - กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์	

ข้อกำหนด		เกณฑ์ที่กำหนด
สุขภาพสัตว์ (ต่อ)	การบำบัดโรคสัตว์	- อยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ โดยปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์และฉบับไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดในมาตรฐานค่าเกษตร มกษ.9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์
สิ่งแวดล้อม		- กำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลจิ้งหรีดด้วยวิธีที่เหมาะสม และถูกสุขลักษณะ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - กรณีที่ปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะให้บำบัดอย่างถูกต้องก่อนปล่อยสู่ภายนอกฟาร์ม
การบันทึกข้อมูล		- มีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผลผลิตและการควบคุมโรค - เก็บรักษาบันทึกอย่างน้อย 3 ปี

๔. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มฝั่งชั้นโรง (GAP) มีข้อกำหนดวิธีปฏิบัติ ดังนี้

รายการ	ข้อกำหนด
๑. องค์ประกอบฟาร์ม (๑) สถานที่ตั้งฟาร์ม	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่เลี้ยงชั้นโรงไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนวัตถุดิบหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อฝั่งชั้นโรง ไม่เสี่ยงจากการรบกวนหรือเข้าทำลายรังของศัตรู พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเพียงพอให้สามารถจัดการเลี้ยงได้อย่างเหมาะสม ไม่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโรค จะช่วยให้ฝั่งชั้นโรงมีการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสม ลดอันตรายที่อาจส่งผลต่อสุขภาพของฝั่งชั้นโรง และความปลอดภัยของผลิตผลของฝั่งชั้นโรงได้ - ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ - ตั้งอยู่พื้นที่ที่มีพืชอาหารเพียงพอกับจำนวนรังฝั่งชั้นโรง - ใกล้แหล่งน้ำหรือมีการจัดแหล่งน้ำสำหรับฝั่งชั้นโรงอย่างเพียงพอโดยแหล่งน้ำไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนอันตรายที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ - ใกล้แหล่งพืชที่มียางเพื่อเป็นวัตถุดิบในการสร้างโครงสร้างภายในรังของฝั่งชั้นโรงและต้องแน่ใจว่าไม่มีการปนเปื้อนของวัตถุอันตรายทางการเกษตรจากแหล่งพืชที่ยางไปสู่ตัวฝั่งชั้นโรงและผลิตผลฝั่งชั้นโรง
(๒) ฝั่งและลักษณะฟาร์ม	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการวางผังฟาร์มที่ดีเพื่อเอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ และจัดพื้นที่ของแต่ละกิจกรรมแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน และแยกพื้นที่เลี้ยงชั้นโรงออกจากที่พักอาศัยหรือมีมาตรการป้องกันเพื่อให้สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค มีสถานที่เก็บอุปกรณ์การเลี้ยงเป็นสัดส่วน - ควรมีการควบคุมการเข้าและออกพื้นที่เลี้ยงของบุคคลและยานพาหนะเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

รายการ	ข้อกำหนด
<p>(๓) อุปกรณ์สำหรับเลี้ยง ผีเสื้อโรงง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีอุปกรณ์การเลี้ยงที่จำเป็นอย่างเพียงพอต่อการจัดการคุณภาพในกระบวนการเลี้ยง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต เช่น กล่องรัง ขาตั้ง มีดตัดกลุ่มตัวอ่อน - สารหรือน้ำมันที่ใช้ทาขาตั้งต้องไม่เป็นสารหรือน้ำมันชนิดที่ผีเสื้อโรงงจะนำไปสะสมในรัง และก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวผีเสื้อโรงงหรือผลผลิตของผีเสื้อโรงงได้ เช่น จาระบี น้ำมันเครื่อง - กล่องรังผีเสื้อโรงง ทำจากไม้ที่สะอาดและปลอดภัยต่อผีเสื้อโรงง มีขนาดเหมาะสมกับชนิด และประชากรภายในรัง รวมถึงสะดวกในการจัดการของเกษตรกร - กล่องรังผีเสื้อโรงงต้องไม่ทำจากวัสดุที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจน เป็นอันตรายต่อตัวผีเสื้อโรงง และผลผลิตของผีเสื้อโรงง ไม่อนุญาตให้ทาสีภายในกล่อง กรณีที่จำเป็นต้องทาสี ภายนอกกล่องให้ใช้เฉพาะสีที่ไม่มีส่วนประกอบของโลหะหนัก - อุปกรณ์ที่สัมผัสกับผลผลิตของผีเสื้อโรงงควรทำจากวัสดุที่แข็งแรง ไม่เป็นพิษ ไม่เป็นสนิม ทำความสะอาดได้ง่าย ทนการกัดกร่อนและทนความร้อนจากการฆ่าเชื้อ - เครื่องแต่งกายสำหรับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ชุดแต่งกาย หมวกตาข่าย ถุงมือ ควรทำจากวัสดุที่มีพื้นที่ผิวลื่น เช่น ผ้าร่ม และควรมีสื่ออ่อน หลีกเลี้ยงสีดำ เพื่อป้องกันผีเสื้อโรงงเกาะหรือกัดติดจนตาย - อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว การแยก การดูด และการกรองน้ำผีเสื้อโรงง ควรทำจากวัสดุที่ทนต่อการกัดกร่อน และต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อความปลอดภัยและคุณภาพน้ำผีเสื้อโรงง และเป็นวัสดุที่อนุญาตให้ใช้กับอาหาร
<p>๒. การจัดการในการเลี้ยง ผีเสื้อโรงง</p> <p>(๑) คู่มือการปฏิบัติงานใน ฟาร์ม</p> <p>(๒) การจัดการคุณภาพใน กระบวนการเลี้ยง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีคู่มือแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์มสำหรับกิจกรรมที่สำคัญ และปฏิบัติตาม ขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือ ได้แก่ การแยกขยายรังผีเสื้อโรงง การตรวจสภาพรัง การใช้ยาสัตว์ การเก็บเกี่ยวน้ำผีเสื้อโรงง การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การทำความสะอาด และบำรุงรักษา เครื่องมือและอุปกรณ์ - ควรมีการวางแผนการเลี้ยง เช่น การเพิ่มประชากรผีเสื้อโรงง การแยกขยายรัง การเพิ่ม จำนวนรัง และจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับใช้งาน - ควรสำรวจและเลือกที่ตั้งรังที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม และความอุดม สมบูรณ์ของพืชที่เป็นแหล่งอาหาร - ควรเลือกชนิด (species) ของผีเสื้อโรงงที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ เช่น บางชนิดเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่น้อยกว่า ๖๕๐ m หรือ บางชนิดเจริญเติบโตได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ชุ่มชื้น - ควรเลือกซื้อรังผีเสื้อโรงงที่ได้จากการแยกขยายรังโดยแหล่งที่เชื่อถือได้ และภายในรังมี โครงสร้างรังผึ้งที่สมบูรณ์แข็งแรงและมีปริมาณมากพอที่จะเลี้ยงต่อได้ - กำหนดให้มีรหัสรังผีเสื้อโรงง เพื่อความสะดวกในการจัดการในการเลี้ยงและการตรวจสอบ - ควบคุม ดูแลความสมดุลขององค์ประกอบภายในรัง และปริมาณกลุ่มถ้วยตัวอ่อนระยะไข่ ระยะหนอน ระยะดักแด้ ถ้วยน้ำผึ้ง ถ้วยเกสร ภายในรัง - หมั่นสำรวจ ควบคุม กำจัดโรค และศัตรูของผีเสื้อโรงงที่มีผลกระทบต่อตัวผีเสื้อโรงง และ ผลผลิตอย่างน้อยเดือนละครั้ง

รายการ	ข้อกำหนด
<p>(๒) การลดความชื้นและการบรรจุน้ำผึ้งชั้นโรง</p> <p>(๓) การเก็บเกี่ยวชั้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการบ่มน้ำผึ้งและแยกสิ่งแปลกปลอมออกจากน้ำผึ้งด้วยวิธีที่ถูกสุขลักษณะ - การปฏิบัติในการลดความชื้นและการบรรจุน้ำผึ้งชั้นโรงต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเป็นไปตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๔๒๐ เรื่อง วิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิต และเก็บรักษาอาหาร - ควรเลือกวิธีการลดความชื้นที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพของน้ำผึ้งชั้นโรง - ควรเก็บเกี่ยวชั้นด้วยความระมัดระวังเพื่อลดการสูญเสียจำนวนประชากรผึ้งชั้นโรงภายในรังหรือทำให้รังเสียหาย - ควรใช้อุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวชั้นที่สะอาด และระมัดระวังไม่ให้มีสิ่งแปลกปลอมติดไปกับชั้น
<p>๔. การทำความสะอาดและบำรุงรักษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรรักษาความสะอาดบริเวณฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ สะดวกต่อการทำความสะอาด และการปฏิบัติงาน - ควรหมั่นตรวจ ดูแล ทำความสะอาดรังผึ้งชั้นโรง และบริเวณใกล้เคียงอย่างสม่ำเสมอ - ควรทำความสะอาดพื้นที่ที่ใช้ในการแยก กรอง และบรรจุน้ำผึ้งชั้นโรง ก่อนและหลังการปฏิบัติงานทุกครั้ง - ควรทำความสะอาดเครื่องมืออุปกรณ์ และภาชนะบรรจุสำหรับใช้ในการเก็บเกี่ยวน้ำผึ้งชั้นโรงก่อนและหลังการใช้งานทุกครั้ง และมีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ - ควรมีการทำความสะอาดและบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ และภาชนะบรรจุให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อผึ้งชั้นโรงและผู้ปฏิบัติงาน - การใช้สารเคมีทำความสะอาดและฆ่าเชื้อให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และใช้ตามคำแนะนำวิธีใช้ของฉลากหรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ มีการเก็บเป็นสัดส่วนและมีป้ายชี้บ่ง
<p>๕. สุขภาพสัตว์</p> <p>(๑) การป้องกัน ควบคุมโรคและศัตรู</p> <p>(๒) การบำบัดสัตว์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุที่มาของรังผึ้งชั้นโรงที่นำเข้ามาใหม่ให้มีป้ายระบุและวางแยกรังใหม่ เพื่อให้ผึ้งชั้นโรงปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและป้องกันการระบาดของโรคและศัตรู - กรณีมีผึ้งชั้นโรงที่เป็นโรคหรือศัตรูเข้าทำลายให้แยกออกมาตรวจหาสาเหตุ เพื่อรักษาหรือทำลาย ไม่ให้โรคหรือศัตรูแพร่กระจายสู่รังอื่น - มีมาตรการควบคุมโรคและศัตรู กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรค - มีสัตวแพทย์ให้คำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพสัตว์ สุขาภิบาลฟาร์ม และการใช้ยาภายในฟาร์ม - การใช้ยาสัตว์ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ตามข้อกำหนดใน มกษ.๙๐๓๒ มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่องข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ - ควรเก็บรักษายาสัตว์ตามคำแนะนำบนฉลากหรือเอกสารกำกับ หรือตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์หรือสัตวแพทย์ โดยแยกเก็บเป็นสัดส่วนในที่ที่เหมาะสมและมีป้ายชี้บ่ง

รายการ	ข้อกำหนด
๖. สวัสดิภาพสัตว์	<ul style="list-style-type: none"> - ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดควันไฟและความร้อนบริเวณพื้นที่เลี้ยงฟาร์มเลี้ยงหมู - ควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ได้แก่ สัดส่วนขนาดพื้นที่ต่อจำนวนรังตามชนิดฟาร์มเลี้ยงหมู ความหนาแน่นประชากรภายในรัง ชนิดและปริมาณของพืชที่เป็นแหล่งอาหารที่เพียงพอ เพื่อให้ฟาร์มเลี้ยงหมูมีความเป็นอยู่ที่ดีตามหลักสวัสดิภาพสัตว์
๗. บุคลากร	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนรังฟาร์มเลี้ยงหมูที่มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน - ผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงหมู - ผู้ปฏิบัติงานในการเก็บเกี่ยวน้ำฟาร์มเลี้ยงหมู ควรปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ มีการสวมถุงมือผ้าปิดปาก และหมวกคลุมผม - ผู้ปฏิบัติงานมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี และได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งว่าไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง
๘. การจัดการสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ควรรวบรวมขยะมูลฝอยไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และมีวิธีการกำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - กรณีมีขยะอันตราย เช่น ขวดบรรจุสารเคมีให้แยกทำลายและกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง
<p>๙. การบันทึกข้อมูล</p> <p>(๑) เกษตรกรต้องบันทึกข้อมูล ดังนี้</p> <p>(๒) เกษตรกรควรบันทึกข้อมูลและเก็บหลักฐาน ดังนี้</p> <p>(๓) เก็บรักษาบันทึกข้อมูล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลรหัสฟาร์มเลี้ยงหมูในฟาร์ม รหัสฟาร์มเลี้ยงหมูนำเข้าใหม่และข้อมูลประจำรัง ข้อมูลหรือหลักฐานการได้มาของรังฟาร์มเลี้ยงหมูให้ระบุชนิดของฟาร์มเลี้ยงหมูให้ระบุชนิดของฟาร์มเลี้ยงหมู แหล่งที่มาหรือเลขรหัส มกษ. ๘๒๐๕-๒๕๖๕ รังฟาร์มเลี้ยงหมูเดิมที่นำมาแยกขยาย วันที่ได้มาหรือวันที่แยกขยาย - ข้อมูลการเก็บเกี่ยวผลิตผล ได้แก่ น้ำฟาร์มเลี้ยงหมูและชุด ให้ระบุ วัน/เดือน/ปี ที่เก็บเกี่ยว รหัสฟาร์มเลี้ยงหมู สถานที่ตั้งรัง ฟาร์มที่เป็นแหล่งอาหาร ปริมาณน้ำฟาร์มเลี้ยงหมูหรือปริมาณชั้นที่เก็บเกี่ยวได้ - ข้อมูลการใช้สารเคมีทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ (ถ้ามี) ให้ระบุ วัน/เดือน/ปี ที่ใช้วัตถุประสงค์ที่ใช้ ชื่อผู้ผลิตหรือจำหน่าย ชื่อสามัญ เลขทะเบียน วันหมดอายุ อัตราและวิธีใช้ - ข้อมูลการใช้ยาสัตว์ในฟาร์ม (ถ้ามี) ให้ระบุ วัน/เดือน/ปี ที่ใช้ ชื่อทางการค้า บริษัทผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ชื่อสามัญ เลขทะเบียน วันหมดอายุ วิธีใช้ - ข้อมูลการรักษาโรคฟาร์มเลี้ยงหมู (ถ้ามี) ให้ระบุ วัน/เดือน/ปี ที่รักษาฟาร์มเลี้ยงหมูที่รักษาอาการของโรค ผลการวินิจฉัยโรควิธีการรักษา ผลการรักษา สัตวแพทย์ผู้ให้คำปรึกษา - ข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปีของบุคลากร <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลสถานที่ตั้งรังฟาร์มเลี้ยงหมูและฟาร์มที่เป็นแหล่งอาหาร - ข้อมูลการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากร - ข้อมูลบุคคลเข้า - ออกฟาร์ม ให้ระบุ วัน/เดือน/ปี ที่เข้าฟาร์ม ชื่อ - สกุล วัตถุประสงค์การเข้าฟาร์ม <ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ อย่างน้อย ๓ ปี เพื่อให้สามารถตามสอบและเรียกคืนสินค้าได้เมื่อเกิดปัญหา

๕. ขั้นตอนการยื่นขอรับรองมาตรฐานฟาร์ม

๕.๑ คุณสมบัติผู้ประกอบการ

๑) เป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ สำหรับผู้ประกอบการและได้รับใบประกาศนียบัตร

๒) เป็นผู้ที่มีสมัครใจขอรับการรับรอง และยินดีที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อกำหนด ขั้นตอน วิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์

๓) ไม่เป็นผู้ถูกเพิกถอนการรับรอง เว้นแต่เคยถูกเพิกถอนการรับรองมาแล้วมากกว่า ๓ ปี

๔) ก่อนการตรวจประเมิน ผู้ประกอบการต้องปรับปรุงฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ให้เป็นไปตามข้อกำหนด และมีการนำข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ไปปฏิบัติแล้ว

๕) มีสัตว์แพทย์ที่มีใบรับรองสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ จากกรมปศุสัตว์

๕.๒ การยื่นขอรับรองมาตรฐานฟาร์ม

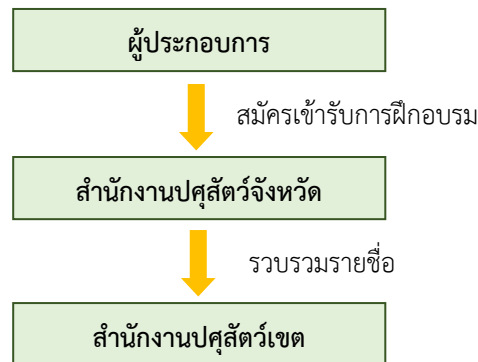
๕.๒.๑ ยื่นแบบฟอร์มและหลักฐานต่อสำนักงานปศุสัตว์อำเภอหรือสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ณ ท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่

๕.๒.๒ เจ้าหน้าที่พิจารณาเอกสารทั้งหมด

๑) หากเอกสารถูกต้องครบถ้วน จะส่งเอกสารให้คณะผู้ตรวจประเมินดำเนินการต่อไป

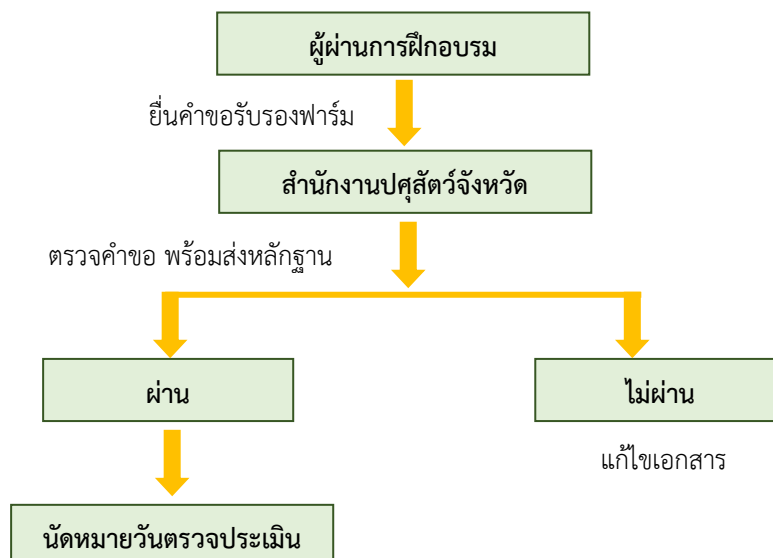
๒) หากเอกสารไม่ครบถ้วน เจ้าหน้าที่จะแจ้งผู้ประกอบการให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง และยื่นใหม่อีกครั้ง

๕.๒.๓ ขั้นตอนการฝึกอบรม

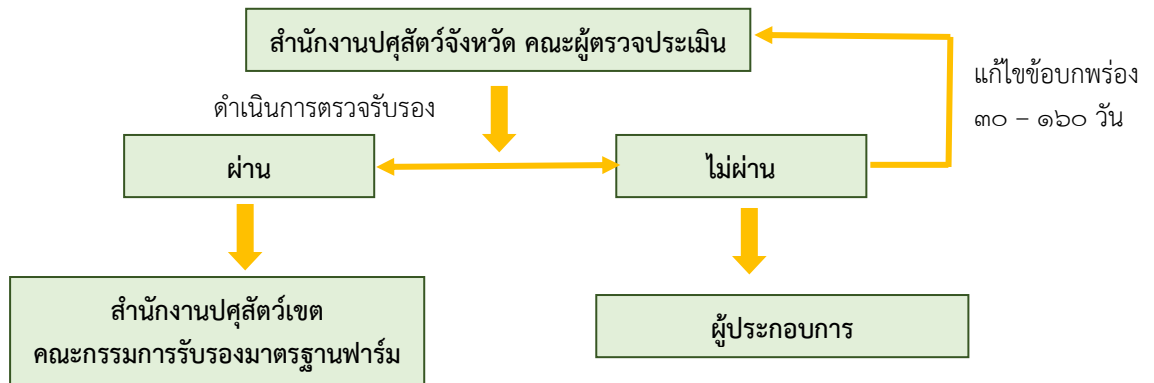

หมายเหตุ : ดำเนินการฝึกอบรม “มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์สำหรับผู้ประกอบการ”

๕.๒.๔ ขั้นตอนการยื่นขอรับรอง

๕.๓ การตรวจประเมิน

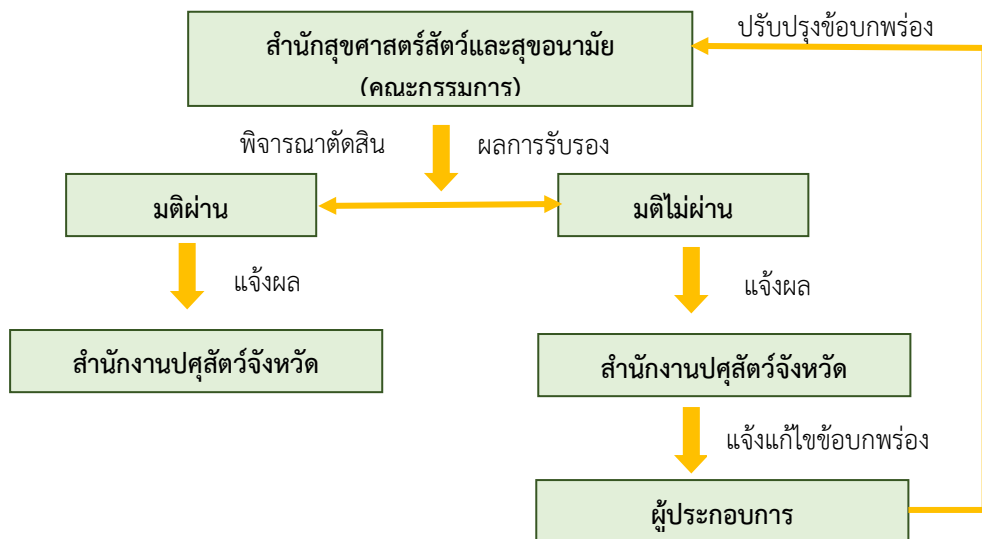
๕.๓.๑ เจ้าหน้าที่พิจารณาเอกสารทั้งหมด

๑) ข้อบกพร่องไม่รุนแรง คือ สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ในบางส่วน และไม่มีผลร้ายแรงต่อระบบการผลิต

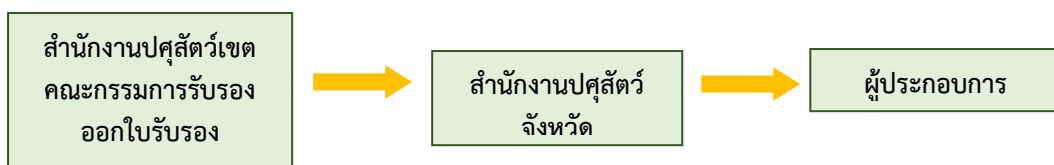
๒) ข้อบกพร่องรุนแรง คือ สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และส่งผลร้ายแรงต่อระบบการผลิต เช่น การทำลายเชื้อโรคก่อน เข้า - ออกจากฟาร์ม

* แก้ไขข้อบกพร่องได้ ๒ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๓ เดือน นับจากวันที่ตรวจประเมิน หากพ้นระยะเวลา คณะผู้ตรวจประเมินจะยุติการตรวจประเมิน

๕.๓.๒ การตัดสินใจการรับรอง

๕.๓.๓ การให้การรับรอง

ใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม มีอายุ ๓ ปี นับจากวันที่ออก

๕.๔ การตรวจติดตาม

- ๑) การตรวจติดตาม เพื่อติดตามผลการรักษาระบบที่ได้รับการรับรอง
- ๒) คณะผู้ตรวจติดตามสถานประกอบการที่ได้รับการรับรอง ทุก ๑๐ – ๑๒ เดือน

๕.๕ การต่ออายุใบรับรอง

ผู้ประกอบการยื่นคำขอต่ออายุก่อนใบรับรองฉบับเดิมหมดอายุ ๕ เดือน แต่ไม่เกิน ๖ เดือน

๕.๖ การยกเลิกการรับรอง

- ๑) ผู้ประกอบการเลิกกิจการ
- ๒) ผู้ประกอบการเสียชีวิต ไม่มีผู้รับโอนกิจการที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไข
- ๓) ผู้ประกอบการ แจ้งยกเลิกเป็นลายลักษณ์อักษร
- ๔) มีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดหรือขั้นตอนการรับรอง และผู้ประกอบการไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เปลี่ยนแปลงใหม่ได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด
- ๕) ใบรับรองสิ้นสภาพกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ดำเนินการต่ออายุการรับรอง

๕.๗ การพักใช้ใบรับรอง

- ๑) ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
- ๒) พบสารตกค้างเกินที่กำหนด ซึ่งมีสาเหตุจากผู้ประกอบการ
- ๓) ไม่แก้ไขข้อบกพร่องในระยะเวลาที่กำหนด

๕.๘ การเพิกถอนใบรับรอง

- ๑) ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขสำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรอง หรือมีผลกระทบร้ายแรง เช่น การปลอมแปลงเอกสาร การปลอม/ แก้ไขใบรับรอง การนำผลผลิตที่ไม่ได้รับการรับรองมาจำหน่าย
- ๒) มีการใช้สารต้องห้ามในฟาร์มหรือตรวจพบในผลผลิต
- ๓) ไม่ปฏิบัติตามระบบที่ได้รับการรับรอง หลังจากถูกพักใช้การรับรอง ๒ ครั้ง ภายใน ๓ ปี
- ๔) มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองกระทำผิดต่อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง